

Enciklika LAUDATO SI' – važniji naglasci

Tema za mjesečni susret OFS-a

lipanj 2025.

MOLITVA

Molitva Posebne godine Laudato si'

Ljubljeni Bože,
Stvoritelju neba, zemlje i svega što sadrže.
Otvori nam umove i dotakni srca
kako bismo mogli biti dio stvorenoga svijeta koji si nam darovao.

Budi uz potrebite u ovim teškim vremenima,
osobito uz najsiromašnije i najranjivije.
Pomozi nam da pokažemo kreativnu solidarnost u suočavanju
s posljedicama ove globalne pandemije.

Daj nam hrabrosti za promjene
usmjerene prema traženju općega dobra.
Sada više no ikad svi trebamo osjetiti da smo
međusobno povezani i ovisni jedni o drugima.

Daj da čujemo i odgovorimo
na krik zemlje i vapaj siromaha.
Neka sadašnje patnje postanu porođajni bolovi
održivog i svijeta u kojem će biti više bratstva.
To te molimo po Kristu Gospodinu našem
pod ljupkim pogledom Marije Pomoćnice kršćana!
Amen.

UVOD

„LAUDATO SI' mi Signore – Hvaljen budi, moj Gospodine“

„Hvaljen budi, moj Gospodine, za sestru našu, majku Zemlju koja nas uzdržava i nama
upravlja i izvodi plodove razne i šareno cvijeće i travu.“

Naš Gospodin nam govori da će nas istina osloboditi, a istina je neodvojiva od stvarnosti.
Ako nešto obilježava našu današnju stvarnost jest kriza svega stvorenoga u kojoj, može se
slobodno reći, opstanak naše planete dolazi u pitanje. Ovom enciklikom papa Franjo daje

uvid u ekološku krizu koja se ne može više ignorirati i ostavljati drugim generacijama, ukazuje na njezine uzroke i nudi novu perspektivu kako bi se pokrenuli pozitivni društveni procesi u rješavanje ove krize. Enciklika o brizi za zajednički dom - *Laudato si'* za nas je na poseban način značajna jer nalazi svoje nadahnuće u *Pjesmi brata sunca* čiju obljetnicu slavimo ove godine.

RAZRADA

Ujedinjeni istom brigom

Ovom enciklikom papa Franjo daje jasnu sliku o stanju našeg planeta, uzrocima krize te šalje apel nama katolicima i svim ljudima dobre volje da budemo svjesni vlastite odgovornosti te da je krajnji čas da se svi zauzmemo oko očuvanja svega stvorenoga. Papa se ne obraća samo svojim katolicima nego se obraća cijelom svijetu i želi ući u dijalog sa svim ljudima dobre volje u brizi za naš zajednički dom.

Da bi se prevladala ova kriza, inicijativa za očuvanje našeg zajedničkog doma ne može biti samo "naša" stvar. Papa je duboko svjestan krize u koju je upao ovaj svijet i to u svakom pogledu i upozorava da se boljoj budućnosti možemo nadati samo ako se ostvari dijalog svih ljudi dobre volje bez obzira na politička uvjerenja i razne svjetonazore jer naš planet je naša zajednička kuća. Dijalog je ključ opstanka i stoga briga za zajednički dom briga je koja mora okupiti cijelu ljudsku obitelj kako bi se ujediniili u traženju održivog i cjelovitog razvoja. Svatko može dati svoj doprinos izgradnji zajedničkog doma.

Što se događa našem zajedničkom domu

Postoje različita promišljanja o stanju čovječanstva i svijeta no da bi se došlo do približno zajedničkog stava, objektivnog suda te pronašla najbolja rješenja da se priroda zaštiti, enciklika polazi od toga da se prvo mora napraviti analiza današnje situacije u svijetu.

Ono što nam postaje sve više evidentno, a i sami tome svjedočimo, to je onečišćenje i klimatske promjene koje pogađaju sve nas a najviše najsiromašnije i uzrok su smrti milijuna ljudi. U mnoštvu primjera navesti ćemo samo neke.

- Onečišćenja uzrokovana transportom i dimovima iz industrijskih postrojenja;
- problem otpada, od čega veći dio nije razgradiv, pa svijet sve više postaje golemo odlagalište smeća. Nismo uspjeli primijeniti kružni model u kojem ponovno koristimo ono što smo potrošili, za razliku od prirode koja u svojim prirodnim ciklusima ima sposobnost apsorpiranja i ponovno korištenje otpada i nusproizvoda.
- Klimatske promjene su globalni problem i glavni izazov za čovječanstvo. Već danas u našoj domovini i u svijetu svjedočimo posljedicama klimatskih promjena. Posljedice se vide u porastu razine mora, gubitku tropskih šuma i onečišćenju koje izaziva ugljični dioksid.

„Svake godine nestaje na tisuće biljnih i životinjskih vrsta, koje više nećemo poznavati, koje naša djeca neće vidjeti, jer su zauvijek izgubljene. Zbog nas na tisuće

vrsta više neće slaviti Boga samim svojim postojanjem niti nam prenijet svoju poruku. Nemamo pravo to činiti.“

Cjelovita ekologija

Kriza okoliša ne može se gledati odvojeno od društvene krize jer sve je to jedna jedina kriza i zato je potreban cjeloviti pristup koji uključuje borbu protiv siromaštva, vraćanju dostojanstva isključenima i zaštiti prirode. Papa zato ističe da sadašnji model razvoja i kultura odbacivanja jasno pokazuju neodrživost stanja. Posljedice su današnje prevladavajuće ekonomije, koja se temelji na bezgraničnoj potrošnji samo za manji dio svijeta, da najsiromašniji najviše plaćaju račun za nasrtaje na okoliš. Najsiromašniji čine veliku većinu svjetskog stanovništva. Zbog loše kvaliteta života, izazvane i klimatskim promjenama zbog kojih se pustinje šire, mnogi moraju odlaziti sa svojih ognjišta u zemlje koje nude bolju šansu za život. Tome doprinosi iscrpljivanje ribnih zaliha, onečišćenje vode, povećanje razine mora. Dakle, danas osim političkih izbjeglica sve više imamo i klimatske izbjeglice koje zapadna civilizacija najčešće ne želi primiti. Svjedočimo tomu da oni koji imaju političku moć samo su prividno zabrinuti pa ne donose konkretne odluke da se taj nesrazmjer bitno promijeni. Radi vlastitog interesa uporno se ignorira vapaj onih koji plaćaju cijenu razaranja planeta. Zato topljenje uzrokovano bezgraničnom potrošnjom u nekim bogatim zemalja opet pogađa najsiromašnije. Sve to jasno ukazuje da su ekonomski interesi u pravilu ispred općeg dobra. Zato se ekološka kriza ne smije gledati samo kao zaseban problem već njezinu rješavanje treba pristupiti cjelovito. To znači da se moraju mijenjati modeli ekonomije i funkcioniranje društva a koji bi išli u smjeru iskorjenjivanja bijede, vraćanja dostojanstva isključenima i zaštite prirode.

Zato se ovom enciklikom papa obraća svim ljudima dobre volje s pozivom da se svi uključimo u rješavanje ove ekološke i društvene krize bez obzira na različite svjetonazore, kulturna bogatstva naroda, umjetnosti, poezije i duhovnosti. Nijedna grana znanosti i nijedna vrsta mudrosti ne smije se izostaviti. Papa želi reći da je Katolička crkva otvorena za dijalog kako bi zajedno s drugima rješavali ovaj gorući problem.

Nas kršćane podsjeća da su sastavni dio vjere odgovornost prema Bogu i stvorenom svijetu. U tom duhu trebamo prepoznavati ekološke obaveze. Biblijski izvještaji upućuju na tijesnu povezanost s Bogom, čovjekom i zemljom. Taj sklad je raskinut i taj raskid je grijeh. Sv. Franjo načinom života sa svim stvorovima predstavlja ozdravljenje. „Jahvina je zemlja“ (Ps 24,1), njemu pripada „zemlja i sve što je na njoj“ (Pnz. 10,14). Zato Bog odbacuje svaki zahtjev za apsolutnim vlasništvom. „Zemlja se ne smije prodati, jer zemlja pripada meni, dok ste vi samo stranci i gosti kod mene“ (Lev 25,23). Druga živa bića nisu puki objekti koji se koriste za samovoljno gospodarenje. Koristiti prirodu isključivo kao izvor zarade i interesa nužno povlači teške posljedice za društvo. Čovjek vjere divi se Božjem stvaralačkom djelu i ne može ne spoznati da svako stvorenje ima svoju svrhu i da nijedno nije suvišno. Sav stvoreni svijet govori o Božjoj ljubavi. Povijest našeg prijateljstva s Bogom uvijek je vezan uz jedan zemljopisni prostor koji je neodvojiv od onog što jesmo kao osobe. Treba napomenuti da Papa upozorava da se ne smiju izjednačavati sva živa bića i da ljudsko biće ima jedinstvenu vrijednost koja za sobom povlači odgovornost.

Papa Franjo nas poziva da se zapitamo kakav svijet želimo ostaviti budućim naraštajima i djeci koja sada odrastaju? Nije u pitanju samo okoliš već opći smjer, njegovo značenje i vrijednosti.

Budućim naraštajima mogli bismo ostaviti samo ruševine, pustoši i prljavštine. Bezgraničnu potrošnju i rasipanje naša planeta ne može podnijeti jer su njezini resursi ograničeni. Zaustaviti uništavanje naše prelijepe Zemlje možemo samo odlučnim djelovanjem, ovdje i sada. Moramo biti duboko svjesni neodrživosti ovakvog stanja okoliša te iz te svijesti osmjeliti se promijeniti krivi smjer kojim naš svijet ide.

Papa Franjo sv. Franju vidi kao primjer i uzor brige za prirodu, pravednosti prema siromašnima, zauzimanja za društvo i unutarnji mir. Njegova reakcija na svijet koji ga okružuje nema ekonomsku računicu jer je za njega svako stvorenje brat ili sestra s kojima ga veže prislan odnos.

ZAKLJUČAK

Nama svjetovnim franjevcima, zauzimanje za očuvanje stvorenoga, poziv je koji nam je upućen i našim Generalnim konstitucijama: „*Slijedeći primjer Franje, zaštitnika ekologa, neka djelatno promiču inicijative za očuvanje stvorenoga, neka surađuju u naporima da se izbjegne zagađivanje i uništavanje prirode te da se stvore životni uvjeti i okolina koji neće ugrožavati čovjeka. (čl. 18,4).*“ Papa Franjo, prvenstveno od nas katolika, očekuje da se odazovemo njegovom pozivu kako bi, u duhu dijaloga sa svim ljudima dobre volje, gradili svijet pravde, mira i održivog razvoja a nama ova enciklika daje izvrstan temelj i polazište za naš kršćanski angažman kako bismo na osobnoj i društvenoj razini sudjelovali u pokretanju pozitivnih procesa.

PITANJA

1. Kada ste posljednji put zastali da zahvalite Bogu za ljepotu prirode?
2. Postoji li konkretan način na koji čuvate okoliš u svakodnevici? (npr. recikliranje, manje plastike, štednja vode)
3. Kako živim franjevačku jednostavnost?
4. Postoji li nešto čega se možete odreći da bi pokazali solidarnost s onima koji imaju manje?
5. Osjećam li povezanost s ljudima koji trpe zbog klimatskih promjena ili siromaštva?
6. Što kao zajednica (FRAMA/OFS) možete učiniti za našu 'zajedničku kuću'?
7. Na koji način nas *Laudato Si'* potiče da promijenimo nešto u svom načinu života?
8. Kako mogu uključiti brigu za stvoreno u svoju molitvu?

LITERATURA

Papa Franjo: *Laudato si'* – Enciklika o brizi za zajednički dom